

DISPUTATIO INAUGURALIS JURIDICA

18.

De
LITIS CONTE-
STATIONE

Sive

Kriegsbefestigung

Quam

DEO OPT. MAX. ADJUVANTE

*Magnifico & Nobilissimo Jctorum Ordine in
inclytâ Salanâ decernente,*

Rectore Magnifico designato

DN. GODEFRIDO FIBIGIO

J. U. Doctore & Professore Publico celeberrimo,

Consiliario Saxonico gravissimo, Curia Provincialis, Facul-
tatis Juridicæ & Scabinatus Assessore dignissimo, Domino

Promotore & Præceptore suo ætatem
observando,

Præsidente,

Pro supremis in UTRÖQUE JURE Insignibus &
privilegiis DOCTORALIBUS consequendis

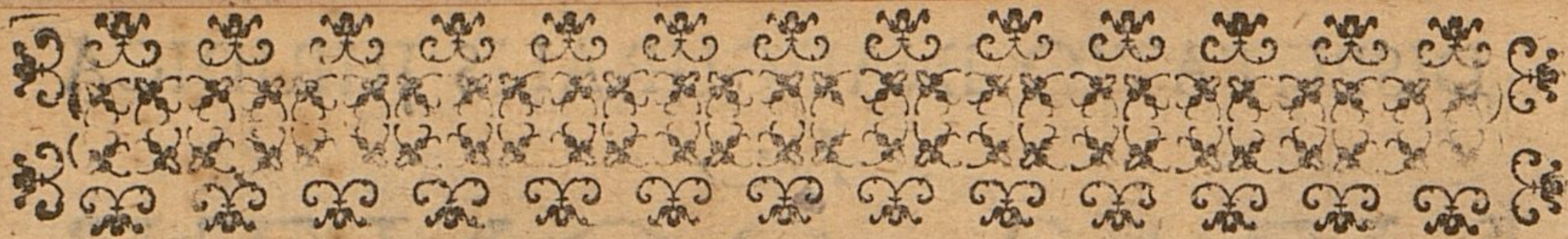
publicè discutiendam exhibet.

JUSTINUS Wolff / Næmburgensis.

in Auditorio Juridico

ad diem Julii.

JENÆ Ecalcographo BLASI LOBENSTEINS,
ANNO M. DC. XLV.



VIRIS

Nobilissimo, Amplissimo atq; Experientissimo,
DN. PETRO Krauß / Medicinæ Do-
ctori celebratissimo, Reipubl. Naumburgensis
Consuli primario, & Physico
emerito,

NEC NON

Plurimum Reverendo & Clarissimo

DN. M. CASPARO BERTRA-
MO, Pastori ad D. Wencesl. Naum-
burg: Primario.

uti etiam.

Prudentissimo & Integerrimo

DN. ANDREÆ Haucken / Senatori
ibidem spectatissimo.

Dominis, Patronis, Affinibus,
Susceptori & Socero

SUIS

ætatem observandis

Inauguralem hanc Disputationem
debitâ cum reverentiâ

D.

O.

A.

AutoL.



IN NOMINE DOMINI NOSTRI
JESU CHRISTI!

THESIS I.



Litis contestatio à lite (a) & contestatione (b) dicitur; eamq; Græci *ωρονάταξις* τῆς δίκης (c), Nostrates *Kriegsbefestigung* (d) vocant.

(a) *Lis* dicta est à *limite*, id est, termino, quoniam primæ inter homines controversiæ de limitibus & ampliandis rerum dominiis cœperunt, secundùm *Festum*. Quamvis autem nomen *Litis* generaliter sumptum omnem actionem significet, sive in rem sive in personã sit, *l. litis 36. D. de VS. & aliàs quoq; variè sumatur*, uti *Gædd. & Dd. comm. ad d. l. 36.* notant: in hac tamen materiã ipsum negotium, quod inter partes controvertitur, denotare videtur *l. un. verb. negotij C. de lit. contest.* ac proinde hîc pro ipsâ controversiã sumitur. Hinc dicimus: litem habere cum aliquo, litem intendere alicui, litem perdere &c.

(b) quasi sit simul testatio *Sichard. ad d. l. unic. C. ht. n. 4.* id est, duorum vel plurium adversariorum testata ordinatio judiciaria *Oldend. in præf. class. c. de lit. contest.* Siquidem particula *Con* plerumq; significationem multiplicat, indicatq; actum vel duorum, ut in connubio, contubernio, *l. 3. C. de incest. Nupt.* vel plurium, ut in conventionem, consensu, *l. 1 § 3. D. de Pact.* licet interdum contestatio pro simplici testatione ponatur, *l. qui testamento 20. § 8. D. qui testam. fac. & promiscuè testatò & contestatò facere dicatur l. §. 1. Julianus 12. D. de agn. & alend. lib.* id est, testibus adhibitis vel coram testibus aliquid facere, declarare, profiteri, *l. 1. §. 1. D. quod jussu, l. current*

vent 22. D. de Testib., ut ita litis contestatio ab eo dicta sit, quod olim utraq; pars ad eos, qui tùm aderant, proclamabant: *Testes estote Quirites*, Cuj. 9. *Observ.* 21. atq; sic contestando certum & peripicuum faciebant, se iudicium accipere, *Festus libr. 3.* idq; idè, ut solennibus satisfaceret, quæ in actibus legitimis, qualis etiam litis contestatio quondam fuit secundum *Hotom. Illustr. quest. 34.* requirebantur, & ne quid per iudicia contra libertatem Romanam violentum introduci videretur, sed omnia volentibus partibus fierent, & solenniter secundum jus. *Oldend. in præf. class. d. c.* Ut ut verò hodiè vetus illa solennitas & modus contestandi non sit in usu, cum litis contestatio amplius præsentibus testibus non peragatur, *Donell. Comm. lib. 24. c. 1.* nihilominus tamen nomen remansit, quod in jure nostro infrequens non est, arg. *Manumissionis, Emancipationis, Nuptiarum &c.*

(c) id est, principium, originem litis seu iudicii, quoniam litis contestatio initium dat iudicio, *Cuj. 9. d. Obs. 21.* Unde *Bald. in auth. Clericus n. 8. C. de Episc. & Cler.* dicit: quod lite contestatâ iudicium incipiat habere formam contradictoriam, & ea quæ procedunt lite non contestatâ, propriè non dicantur acta iudicii, sed præparatoria ejus.

(d) *Ord. Cam. Imp. part. 3. tit. 13. & 32. Const. Elect. Sax. p. 1. c. 10. & 11. Ordin. Process. Jud. tit. 16.* simili à belli acie desumpto, quæ dum instruitur, præparari dicitur, instructis verò ad id necessariis, prælium est, quod in militiâ forensi *Lis* vocatur *der Krieg Rechtens*/ id est, bellum seu prælium civile vel legitima pugna, quæ inter litigantes suscipitur & geritur, atq; sic quasi stabilitur & confirmatur, *Bart. ad d. l. un. C. b. t. n. 6. & 9.*

Th. II.

Definitur litis contestatio à variis variè (a)
Nos breviter ita (b): Litis contestatio est ipsius
controversiæ (c) apud iudicem (d) facta nar-
ratio (e)

(a)

(a) *Gl. in e. unic. X. ht.* eam ita definit: ut sit principalis negotii hinc inde apud iudicem facta narratio & subsequuta responsio sive negando sive confitendo. *Azo* brevius *ad d. l. un.* ut sit principalis negotii hinc inde facta narratio; quæ definitio displicet *Hosienfi* & *Panormitano in d. e. un.* qui eam sic definire malunt: ut sit fundamentū iudicii per petitionem in iure propositam & congruam responsionem secutam animo litem contestandi factam. Ab his longius abit *Ramus Regul. 177.* dum inquit: Litis contestatio nihil aliud est, quàm quædam inter eos, qui invicem controversiam habent, de iudicio suscipiendo conventio, non solum inter ipsos, sed etiam cum iudice inita, qui eos, cum ad se venissent, solet interrogare: an sibi de controversia, quæ inter eos esset, iudicandi facerent potestatem, quam cum ipsi facere respondissent, tunc dicebatur susceptum iudicium & lis contestata. Adhuc uberius *Socinus in rubr. extr. ht. n. 1.* rem exponit. *Cuj. 9. Obs. 21.* ita definit: ut sit ejus rei de qua controversia est apud iudicem ex utraq; parte facta narratio testibus præsentibus, quem sequitur *Tr. sel. Disp. Vol. 1. D. 12. th. 2.* Succinctius *Vultejus Juriss. Rom. l. 2. c. 31.* Est, inquit, iudicii constitutio facta affirmatione unius, & contradictione alterius litigantis; *Weserbec. in comm. ad d. l. un. ht. n. 12.* rem totam ad hodiernum forensem usum accommodans, hanc tradit definitionem: ut sit solennis judicialis responsio Rei de causa principali ad petitionem actoris idoneam congrue per Etiam vel Non aut æquipollentibus verbis facta, animo litem contestandi, ut super ea iudicium fundetur & procedat. Alii aliter adhuc eam definire solent; quæ definitiones in quibus conveniant tam inter se quàm cum nostrâ, aut à se invicem discrepent, satis liquet.

(b) Cum *Ulm. in Disp. ad Proc. Jud. 12. Th. 1. n. 2.* quæ definitio desumpta est ex *d. l. un C. ht.* ubi lis contestata dicitur, cum iudex per narrationem negotii causam audire cœperit.

(c) Siquidem illud ipsum negotium, quod inter partes controversitur, ostendi & indicari debet, ut constet, quid in-

controversia sit, & de quo partes iudicium suscipere velint.
Donell. Comm. l. 24. c. 1.

(d) fieri enim debet litis contestatio apud iudicem, ut intelligat, super quo iudicandum sit, *l. unic. verb. iudex C. ht.* five sit ordinarius five delegatus, five compromissarius *d. l. rem non novam 14. §. 1. verb. arbitros C. de iudic.* dummodo competens existat, *c. dudum 54. ubi Gl. in verb. per petitionem in iure X. de Elect. & Elect. pot.* non verò apud Assessores *Nov. 60. c. 2.*

(e) id est, ostensio, indicatio; & quod per narrationem rectè definiatur, patet ex *d. l. unic. & l. cum iudices 2. verb. post narrationem C. de iurej. propter calumn. dand. d. l. rem non novam 14. §. 1. C. de iudic.* hæc autem per unius partis affirmationem & alterius negationem fieri debet *d. l. 14. §. 1. verb. post narrationem propositam & contradictionem objectam*, nec petitio actoris aut libelli conclusio excluditur, sed magis præsupponitur, *c. unic. verb. per petitionem X. ht. c. dudum 54. X. de Elect. & Elect. pot.* ut ita litis contestatio constet & narratione actoris ejusq; petitione, & narratione rei conventi ejusq; responsione seu contradictione *dd. l. 2. l. 14. c. un. ubi Socin. n. 53. & seq. Vult Jurispr. Rom. lib. 2. c. 31.*

Th. III.

Est autem litis contestatio alia generalis (a) quâ reus in genere negat narrata pro ut narrantur, & petita, pro ut petuntur, fieri debere; alia specialis (b) quâ ad omnia & singula libelli capita expressè & in specie respondet: alia pura (c) quâ reus purè respondet; alia conditionalis (d), quâ sub conditione & in eventum: Affirmativa (e) verò non datur; alii adhuc alias divisiones (f) tradunt.

(e)

(a) qualis non tantum de *jure communi* sed etiam in foro Saxonico olim frequentissima fuit, c. cum ad sedem 15. X. de rest. spoliat. c. ex literis. 5. X. de divort. Ordin. Cam. Imp. p. 3. tit. 13. S. vnd nach dem 8. tit. 32. S. vnd sollen/ Pract. Papiens in forma responsionis rei conventi S. narrata prout narantur, Gail, 1. observ. 73. n. 1.

(b) quæ hodie, in foro Saxonico tantum locum habet, reprobata illa generali litis contestatione, Const. Elect. Aug. p. 1. c. 10. ubi Dan. Moll. n. 5. Ordin. Proceff. Jud. c. 16. nec certe absque prægnante ratione. Nam quoniam generalis illa contestatio neque simpliciter negativa, neque affirmativa (uti vocant Dd.) sed tantum implicita est, siquidem particula *prout* denotat aliqua contenta esse vera & aliqua falsa, licet ea, quæ vera aut falsa sint, non appareant, Pract. Papiens. d. l. Möller. ad d. c. 10. n. 1. ac proinde multa incommoda & pericula tam litigatoribus quam ipsi judici exinde oriri possint, Consult. Saxon. tom 2. p. 3. q. 36. n. 1. Itaque & quò eò citius lites finirentur, rectè Elector Saxonie Augustus constituit, daß der Beklagte vff alle vnd iede Punct vnd Stück/ vnd derselben narration vnd conclusion ausdrücklich/ klärlich in specie vnd insonderheit antwortten/ vnd den Krieg also durch specification befestigen solle/ additâ hac comminatione, si non fecerit, eum tanquam contumacem puniri d. c. 10. Modest. Pist. Vol. 1. Cons. 50. n. 9. & seq.

(c) Si nempe reus nullas exceptiones declinatorias aut dilatorias vel etiam peremptorias & litis ingressum impediētes habet, vel omissis iis absq; ulla conditione & reservatione ad libellum respondet, quo ipso exceptionibus istis renuntiare videtur. Paul. Castr. l. 2. Cons. 147. n. 3. Zanger de Except. p. 2. c. ult. n. 4.

(d) qualis admittitur, testant: Myns. 3. obs. 74. n. 6. & 9. Hillig. in Donell. Enucl. lib 24. c. 1. in not. E. in fin. quando scilicet reus exceptiones, quæ litis contestationem antecedunt, opponit, simulque sub conditione & in eventum, si inutiles & irrelevantes judici visæ fuerint, litis contestationem annectit. Quemadmodum in Foro Saxonico hodie reus in primo
sta.

statim termino omnes Exceptiones suas dilatorias opponere tenetur, annexâ incontinenti litis contestatione hâc conditionali & eventuali, nisi dubia admodum occurrat declinatoria, quâ objectâ, necesse non habet reus, antequam de eâ cognoscatur pronuncieturque, litem contestari *Const. Elect. Aug. p. 1. c. 3. Ord. Process. Jud. c. 11.* Quo casu providè Advocati faciunt, si protestentur simul, non aliter, nec aliâ mente & intentione reum litem contestari, quàm si exceptiones propositæ judicis interlocutione rejectæ, aut ab actore impletæ fuerint, *Hartm. Pist. p. 4. q. 22. Petr. Heig. p. 2. q. 2. n. 31.* Quod si tamen postea simpliciter libello respondeat, videtur à protestatione istâ recessisse, & purificatur sic eventualis illa litis contestatio, proindeque judex super eâ purè pronunciare potest, *Gail. 1. observ. 73. n. 5. & seq. Schultz. observ. 8. n. 4. & seq.*

(e)qualem non tantùm ex parte agentis sed etiam rei conventi esse posse, statuunt *Socin. ad d. c. unic. X. de lit. cont. n. 70. Sichard. ad d. l. unic. C. eod. n. 5. Emer. à Rosbach. Prax. civil. t. 49. n. 6. & 7. Gædd. ad l. 36. de VS. n. 21. & Pragmatici communiter.* Verùm quoniam litis contestatio est quasi legitima pugna & bellum civile, unde Germanis quoque *Kriegsbefestigung* dicitur, uti supra *Thes. 1. lit. d.* notatum, ac proinde mutuan contradictionem requirit, per text. expr. in *l. rem non novam 14. §. 1. C. de judiciis.* neque inter eos qui consentiunt, lis existat, sequitur, quod nec contestatio ejus esse possit, prout recte docent *Cyn. Sal Bald. in d. l. unic. bt. Vigel. de lit. contest. c. 1. Gail. lib. 1. obs. 73. n. 1. & seq. Obrecht. in tr. de lit. contest. c. 2. n. 24. & seq.* Ex quibus tamen colligitur, id quod diximus de *simplici affirmativâ contestatione* intelligendum esse, quando scilicet reus libellatam actoris intentionem simpliciter & absolutè fatetur, nec quicquam ei opponit, quo casu sine ullo jurgio statuitur terminus reo ad solvendum absque ulteriore processu *l. si reus 73. D. de Procurat. l. si debitori 21. D. de Judic. l. debitoribus 31. D. de Rejudic. intra quem nisi satisfaciat, executio procedit Socin. in d. c. unic. n. 26. & 80.* Aliud verò dicendum est, cum reus quidem jus agendi actori

com-

competere non negat, sed ei exceptionem opponit, quâ actionem elidere intendit, cujusmodi litis contestationem Dd. *qualificatam* seu *implicitam* vocant, quod reus sic non simpliciter, sed secundum quid fateatur libelli contenta, additâ aliquâ exceptionis qualitate, puta pacti, solutionis, doli, metûs, transactionis, præscriptionis &c. *Bart. in l. Aurel. 20. de lib. legat. Bald. & Dd. in l. unic. de confess. Bocer. Class. 6. D. 20. th. 15. & 16. Termin. in Process. c. 31.* quo casu reo imponitur probatio, cum in exceptione actor sit *l. 1. D. de Except.* Siquidem talis contestatio non tam affirmativa quàm negativa est; qui enim excipit, contradicit, cum exceptio sit actionis exclusio *l. 2. in pr. D. de Except.* Nam quamvis fateatur causam intentionis, ipsam tamen intentionem actoris negat, *pr. & §. 1. f. de Except.* uti rectè tradit *Bachov. ad Treut. D. 12 th. 2. l. a. verb. jure veteri.* Sed quicquid sit, quin *hodie* litis contestatio quoque affirmativa dicatur & admittatur, dubium non est, idque quotidiana praxis satis confirmat. Hinc formulæ istæ in pronuntiando usitatissimæ: *Und weil Beklagter den Krieg Rechtens affirmativè befestiget/ so ist Er ic. item Weil Er der Klage gestendig/ so ist Er etc.*

(f) Sic aliam *conjecturalem*, aliam *juridicalem* faciunt, utramque in *directam* & *indirectam* seu *conjunctam* subdistinguentes, cum Dd. *Vigel. d. tr. c. 4. Obrecht. d. tr. c. 2. n. 5. & seq.* aliam *expressam*, aliam *tacitam* *Vult. Jurispr. Rom. l. 2. c. 31.* aliam *legalem* seu *legitimam*, aliam *consuetudinariam*, *Panorm. in d. c. unic. n. 15.* aliam *civilem* aliam *criminales*, *Cujac. 9. obs. 21.* aliam *propriam*, aliam *impropriam*, seu *presumptam*, *Socin. in rubr. X. ht. n. 3.* aliam *validam*, aliam *invalidam*, *justam* & *injustam*, *Dd. ad l. unic.* aliam *solemnem*, aliam *minus solemnem* *Zang. de Except. p. 1. c. 2 n. 23. & seq.*

Th. IV.

Litem contestari possunt omnes, qui non prohibentur vel Naturâ (a) vel Lege (b), & quidem tam suo (c) quàm alieno (d) nomine, actor & reus (e)

B

(a) uti

(a) uti infans, furiosus, mente captus &c. quia intellectus operatione destituuntur, *l. in negotiis 5. de R. I. nec intelligunt, quod agunt l. 1. §. 3. D. de acquir. poss.*

(b) Uti minores, cum non habeant legitimam personam standi in iudicio *l. 2. C. qui legitim. person. stand. in iud. prodigi, quoniam furiosis æquiparantur l. furiosi 40. de R. I. Servi l. servus 6. & seq. C. de iudiciis.*

(c) quicumque scilicet in propriâ causâ litigare & iudicio interesse possunt *c. pastoralis. 14. X. de iudic.*

(d) per procuratorem *l. procurator. 11. impr. D. de dol. mali except. l. procuratorib. 22. C. de Procurat. c. cum ad sedem 15. X. de restit. spoliat*: nec litis contestatio exigit speciale mandatum *Specul. tit. de Procurat. §. 1. n. 4.* sed quis admittitur ad litem contestandam, etiam si in mandato non sit mentio facta litis contestationis *Myns. 4. obs. 99. per patrem l. ult. §. 6. C. de bon. qua lib. in potest. tutorem & curatorem t. t. de administr. & peric. tut. & per omnes alios, qui alieno nomine iudicium jure suscipiunt t. t. de Postul. sic tamen, ut eodem modo, quo principales, contestari cogantur *Specul. d. l. §. 2. num. 4. vers. sed etsi.**

(e) Uterq; enim litigator de Jure Civili cum altero litem contestatur, nec solum actor cum reo, uti vult. *Cujac. 9. obs. 21.* sed etiam reus cum actore; siquidem narratione actoris & responsione rei constituitur & perficitur litis contestatio *l. cum iudices 2. C. de jurejur. propter calumn. dand. l. rem non novam 14. §. 1. C. de iudic. c. unic. X. ht. ubi Bart. n. 10. & Dd. comm. vide supra Th. 2. l. e. licet si ad hodiernum Fori morem, respiciamus, magis reus litem contestari dicatur, ejusque responsio animo litem contestandi facta, pro litis contestatione habeatur *Wesenb. in π. ad l. unic. ht. n. 1.* nec hodie actori sed reo tantum litis contestatio imponatur; Hinc frequenter ita pronunciarum solet: *Daß Beklagter alhier zu erscheinen / vnd auff die wider ihn erhobene Klage sich ein zulassen / zu antworten / vnd den Krieg Rechts zu besfestigen schuldig.**

Th. V

Th. V.

Requiritur litis contestatio in omnibus causis, de quibus iudicium suscipitur (a) sive civiles (b) sive Criminales (c) sint; sive reales sive personales; nec solum in petitoriis, sed etiam possessoriis (d), tam in primâ quàm in secundâ instantiâ (e), exceptis tamen quibusdam (f).

(a) Siquidem aliàs nec causæ cognitio, nec probatio, nec definitio fieri, nec iudicium esse potest, *Socin. in c. 3. n. 8. X. ut lit. non contest.*

(b) de quibus nullum sane dubium est *Umm. Diss. ad Process. Jud. 12. th. 3. n. 11.*

(c) *l. in Sctum 15. D. ad Sct. Turpill. l. ult. C. ut intra certum tempus, Bart. in l. 1. §. accusationem n. 6 D. ad Sctum Turpill. Cujac. 9. obs. 21. §. X. l. 1. art. 63. & l. 2. art. 15. ubi Gl.*

(d) *§. retinenda 4. in fin. verb. litis contestata tempore I. de interdict. l. properandum 13. §. 1. verb. super possessione C. de iudic. Accurs. in l. ult. verb. panduntur C. si per vim vel alio mod. Fas. in l. naturaliter §. nihil n. 165. & seq. de acquir. poss.*

(e) *l. unic. C. ne liceat in una ead. causâ Ordin. Cam. p. 3. c. 32. §. 4. Covarr. ad e. Raynaldus §. 2. n. 1. X. de Testam. Wurmbf. 13. obs. 1. n. 1. etiam si alii aliter sentiant, de quibus videre licet Gail. 1. Obs. 76 Umm. d. D. ad Process. 12. Th. 3. n. 12.*

(f) cuiusmodi sunt Spirituales, Electionum, postulationum, provisionum *c. quoniam 5. §. porro X. ut lite non contest. clem. 2. de iudic. Matrimoniales c. 1. d. t. X. ut lite non contest. Socinus in d. c. quoniam n. 16. Breviores & modici præiudicii arg. auth. nisi breves C. de Sentent. ex brev. recit, quarum æstimatio meritò arbitrio iudicis relinquitur arg. l. 1. §. ult. D. jure delib. Diffamationis ex l. diffamari 5. C. de ingen. manum, Gail. 1. obs. 12. n. 2. Liberales arg. l. juxta 40. C. de liber.*

*causa. Notoria, c. ult. X. de cohab. cleric. Socin. in d. c. quoni-
am n. 60. Bal. Salicet. & Dd. in l. ea quidem D. de Accusation.
siquidem in his non observatur juris ordo Clem. pastoralis 2.
de Sentent. & re jud. c. ad nostram 21. X. de jurejur. Causæ pau-
perum, carceratorum & aliarum personarum miserabilium,
Gail. 1. obs. 78. Obrecht. in tr. de lit. contest. c. 4. n. 50. Vult. Ju-
rispr. Rom. l. 2. c. ult. tributorum, publicarum functionum, &
aliæ ubi publicum vertitur commodum Dd. in l. 2. C. ubi quis
de curial. vel cohort. quoties periculum est in morâ arg. l. 2. D.
de Feriis, Jason in l. naturaliter 12. §. nihil n. 172. de acquir. poss.
& omnes aliæ summaria & extraordinaria, in quibus de pla-
no & sine strepitu judicii proceditur, nec libellus exigitur,
de quibus Ordin. Cam. Imp. p. 3. c. 2 & Dd. latissimè tractant,
in Clement. sepè 2. de V. S. Socin. ad d. c. quoniam à n. 7. usq;
ad n. 77. Job. Monach. in Pract. Jud. p. 8. c. 4. n. 8. & seq., Coler.
de Process. Execut. p. 3. c. 5. n. 2. & seq. Zanger de Except. p. 1. c. 1.
Vult. Jurispr. Rom. l. 2. c. ult. quas omnes recensere, nostri in-
stituti non est. Interim hoc observandum, licet in his & si-
milibus nec libelli oblatione nec contestatione litis solenni,
de qua hîc agimus, præcisè opus sit, d. clem. Sepè 2. de VS. ne-
cesse tamen esse, ut sicuti qualis qualis petitio actoris, ita et-
iam responsio rei qualis qualis intervenire debeat, cum aliter
ad cognitionem & sententiam perveniri non possit, Specul. in
libell. concept. §. nunc dicendum n. 14. Unde contradictio par-
tis adversæ et actus ille, qui aliàs in causis ordinariis post
ipsam litis contestationem subsequi solet, nempe positiona-
lium seu articulorum exhibitio, aut meritorum causæ dispu-
tatio, in hisce causis vice contestationis est, Bart. & Dd. in
auth offeratur C. de lit. Contest. Felin. in c. insinuante infin.
X. de Offic. & potest. jud. delegat. Roland. à Vall. lib. 1. Cons.
71. num. 36.*

Th. VI.

Fit litis contestatio hodie (a) unius par-
tis affirmatione & alterius negatione (b) ani-
mo

mo litem contestandi (c) in iudicio (d) parte
utraq; præfente vel saltem citatâ (e) verbis
idoneis (f).

(a) quomodo olim litis contestatio facta fuerit, notant
Dd. comm. ad l. unic. & seq. auth. offeratur C. ht. sed quia à for-
mâ ista veteri iudiciorum usus maximâ ex parte recessit, id
quod in ipsis rerum argumentis obtinet, persequemur.

(b) id est, unius narratione & petitione, alterius verò
contradictione *l. rem non novam 14. §. 1. C. de Judic.* quemad-
modum supra *th. 2. l. e. & Th. 3. l. e.* dictum est, nempe ut actor
exponat iudici id, quod intendit adversus reum; & contra ut
reus neget, id se debere; Uterq; eo animo, quod velint su-
per hoc ipso audire sententiam Magistratus *Oldend. in præfat.*
class. c. de lit. contest. Quare si tantùm simplex postulatio ce-
lebrata sit, vel actionis species ante iudicium recognita, res
in iudicium deducta nondum videtur, nec lis contestata dici-
tur, sed tùm demum cum iudex per narrationem negotii cau-
sam audire cœperit *l. unic. C. ht.* nec per positiones *c. dudum.*
§. 4. X. de Election. & Elect. potest. c. unic. X. eod. quoniam is,
qui ponit aliquid, nihil petit ab adversario, nec etiam osten-
dit, per hoc se agere velle, *Gloss. Panormit. in d. c. unic. per*
multa. Num autem per oppositionem exceptionis litis con-
testatio contrahatur, latè tractant, *Bart. Cyn. & Dd. commu-*
niter in l. unic. C. ht. & c. un. X. eod. quorum opiniones distin-
ctè refert *Ulm. in d. Disp. ad Process. Jud. 12. th. 4. n. 15.* Sicuti
etiam, quid de illâ litis contestationis formulâ: *nego me,*
mutuos accepisse tot aureos, & si apparuerit, me accepisse,
dico me solvisse, sentiendum sit, tradit *Gl. in cap. venerabilis*
6. X. de Except. verb. confessus. Bald. in l. siquidem 9. C. de Ex-
cept. Pract. Papiens in formâ Responsonis rei conventi n. 9. & seq.
Zang. de Except. p. 3. c. 26. n. 141. qui hâc cautelâ tunc opus esse
asserit, quando reus de intentione actoris dubitat; proinde-
que non tantùm in foro contentioso, sed etiam conscientie
admitti posse videtur, quicquid *Gl.* dicat in *c. exceptionem post*
medium verb. tutius de R. J. in 6.

(c) nam ad hoc, ut fiat litis contestatio, requiritur necessario animus litem contestandi, & scientia, id est, ut uterque velit & sciat, se litem contestari *Gl. in d. c. unic. h. t. Myns. 3. obs. 74.* cum sit quasi contractus *arg. l. licet 3. §. 11. D. de peculio.* Neque tamen præcisè opus est, ut illa verba in specie & disertè exprimantur: in Gemüth und Meinung den Krieg Rechtens zubefestigen / uti volunt quidem multi Canonist. referente *Panormit. in c. d. unic. in 7. column.* siquidem nullibi constitutum & dispositum est, ut ista clausula adjiciatur, *Grev. 1. concl. 73. n. 5. & seq. Obrecht. d. tr. de lit. contest. c. 7. n. 55.* & verba respondentis satis declarant animum. Nemo enim præsumitur aliud verbis dicere, quàm in animo habeat, *l. labeo 7. §. fin. D. de supell. legat.* quare etiam hoc in casu semper animus litem contestandi præsumitur, nisi de contrario constet, ut si reus expressè protestetur, se quidem respondere non autem animo contestandi litem, sed tantùm judicem informandi causâ, *Menoch. 2. præsumpt. 30. n. 4.* Quam practicam rectè observant Advocati, quando exceptiones dilatorias aut alias objiciunt, cum illa protestatio faciat, ut lis non videatur contestata, quæ aliàs esset contestata, nisi fuisset adhibita, & quia responsio non est uniformis & simplex, sed multos intellectus habere potest, vel ut informetur solùm judex, vel etiam ut simul fiat litis contestatio, idcirco protestatio ista facto contraria non videtur, neque sic per responsionem tollitur, *Sichard. ad d. l. unic. C. h. t. n. 5.* Quod si tamen ex intervallo reus simpliciter respondeat, videtur à protestatione antea facta recessisse, sicuti supra quoque *th. 3. l. d. diximus,* & lis pro contestatâ habetur *Speculat. in tit. de lit. contest. §. nunc vers. patet, Practica Papiens. in Forma Respons. rei conventi §. non tamen n. 1. Myns. 3. obs. 31. & 74. Wurmbser. l. 1. t. 13. obs. 5.*

(d) nempe apud judicem competentem in loco judicii solenni *c. dudum 4. de Election. & Elect. potest,* nec alibi facta tenet, sed pro non factâ habetur, *Socin. in d. c. unic. n. 9.* quæ propter extrajudicialis petitio & responsio non inducit litis contestationem *Sichard. ad d. l. unic. n. 4.*

(e)

177.
(e) *Bald. in d. l. unic. n. 4. Castr. Vol. 1. conf. 41. n. 2.* quare ad eam utraque pars citari & terminus huic faciendæ constitui debet, *Socin. d. l. n. 12.* Hinc quamvis alii præcisè requirant non tantum utriusque partis præsentiam, sed etiam, ut mutua ista narratio uno & eodem seu continuo actu, non ex intervallo fiat, *Bart. in d. l. unic. n. 9. & 10. Castr. d. conf. 40:* hodie tamen contrà servari testatur *Panormit. in d. c. unic. n. 7.* ut nempe absente quoque adversario, citato tamen, contestari alteruter possit, vide *Sichard. ad d. l. unic. n. 3. & 4.* quia si citatus contumaciter emanet, contumacia ejus pro præsentia est, *c. prout 4. X. de dolo & contum.*

(f) id est, quæ ad ipsam causam controversam spectent & referantur *d. c. unic. X. ht.* ubi Dd. Neq; tamen semper ex parte actoris verba affirmativa, ex parte verò rei negativa esse debent; Sed sufficit, ut re ipsâ neget reus, quod actor intendit, idque fit, si petitioni ejus contradicit, utcunq; etiam verba actoris sese extrinsecus habeant. Quod autem in *nostro Foro* specifica litis contestatio requiratur, diximus supr. in *Th. 3. lit. b.* quin nec hæc sufficit, sed insuper clara, rotunda & aperta esse debet, pura non conditionalis, omnibus exclusis ambagibus, omniq; appendice rejectâ *Const. Elect. Aug. p. 1. c. 10. verb. ausdrücklich / klärllich / Ordin. Process. Jud. tit. 16. inpr. verb.* Und bey einem jedes articul deutlichen vnd unterschiedlichen / iedoch auff's kürzeste / als sichs leiden will / anzeigen / was sie bey dem facto an ihm selbstem ohne Anhang / bezgleichen an denen darneben angezogenen qualitäten vnd Umständen gestehen oder verneinen ꝛc. Unde actores in libellis tali formula uti solent: foderit demnach Kläger hierauff von Beklagten eine klare / deutliche / vnbewundene vnd categorische Antwort etc. Et quidem in *Ordin. Cam. Imp. p. 3. t. 13. §.* vnd nach dem / talis formula litis contestandæ præscribitur: In Sachen N. contra N. bin ich der Klagen nicht gestendig / bitt mich von derselben mit Abtrag Kosten vnd Schäden zu erledigen; Hodie verò *generalis litis contestatio* fieri solet, plerumq; his verbis: Daß Beklagter der Klagen in massen diese be an vnd vorbracht nicht geständig / negando narrata, pro ut narrantur, & petita,
pro

prout petuntur, fieri debere; *Specialis* verò: Daß er der Klagen
in massen die mit ihren Qualiteten vnd Umständen vorbracht/
ganz nicht geständig/ inspecie aber vnd Insonderheit gestehet
er nicht/ daß in den libelliten &c. *Conditionalis*: in Fall an-
gezogene Exceptiones nicht der Erheblichkeit/ das er dadurch
von angestelter Klage zu entbinden / wil er hiermit litem in
eventum negativè contestirt haben &c. Num autem per ver-
ba *credo & non credo, ignoro, dubito, non nego, item, tu menti-*
ris per gulam, lis contestari possit; & utrum vivâ voce, an
verò in scriptis quoque litis contestatio fieri queat, *Vid. Bar-*
tol. Bald & Dd. in d. l. unic. C. ht. & Panormit. Felin. Socin. &
Canonist. in d. c. unic X. eod. Sickingard. ad d. d. unic. n. 4. Hodie
tamen in *Foro Saxonico* non solum in ipsa litis contestatione,
sed etiam tam ante, quàm post eam, non mutuis scriptis, sed
vivâ voce von Munde in die Feder procedendum, *Const. Elect.*
Aug. p. 1. c. 1. & 9. ubi Möller. n. 1. idq; abbreviandarum liti-
um causâ constitutum est, ut nempe partes jura sua de simpli-
ci & plano, ore tantùm absque scriptis proferant, nec per
apices juris & subtilitates legum domi excogitatas & inscri-
ptis conceptas, lites protrahant, adeoque hæc citius determi-
nentur, atq; finiantur, *Rauchb. p. 1. q. 1. n. 6. & seq. Coler. p. 1.*
dec. III. & seq. An verò actor, si prius judici libellum scri-
ptis offerat, & postea in termino comparens, paucis verbis se
ad illum referat, audiendus sit, non convenit cum *Berl. p. 1.*
Concl. 13. n. 8. Carpz. in Jurispr. Forens p. 1. c. 1. d. 3. qui tamen
rem per distinctionem decidendam putat, uti videre licet.
Tandem hoc addendum restat, quod in *Foro Saxonico* litis
contestatio statim in primâ vel in secundâ positione
fieri debeat, nec admittatur in tertiâ seu ultimâ positione, in
letzten Satz/ idq; propter *Const. Elect. Aug. 1. p. 1.* quæ in ul-
timâ positione quicquam novi proferre prohibet; ita ut
si contra factum fuerit. id in judicando prorsus non atten-
di debeat *Möller. in d. c. 1. n. 3.*

Th. VII.

Ideo verò litis contestatio fieri debet, ut
con-

constet iudici (a), super quo ipsi iudicandum sit; & partes (b) sciant, in quo lis consistat.

(a) *l. un. C. ht.* siquidem aliàs iudex neq; ad causæ cognitionem, neq; ad definitionem ejus procedere posset, cum ignoret, quid uterq; litigantium velit *Mynse 4. obs. 66.*

(b) antea enim neq; reus novit, quid actor intendat; nec actor scit, num reus cedere, an verò contendere velit, quidq; utriq; probandum sit, *t. t. X. ut lite non contest.* ubi latè *Socin. in c. 3. n. 8.* Itaq; ne quis ullam de executione juris, sed de se ipso conquerendi occasionem haberet, & ne quid violentum in Sacrosanctâ justitiæ officinâ admitti videretur, sed omnia volentibus partibus fierent, & solenniter secundùm jus, litis contestatio introducta est, uti supra dictum in *Th. i. l. c.* ex *Ol-dend. in prefat. Class. c. de lit. contestat.*

Th. IIX.

Per litis contestationem res in iudicium deducitur (a), nec post eam iudex amplius recusari potest (b), uti nec libellus mutari (c), inducit novationem (d), præscriptionem interrupt (e), actiones producit (f), & perpetuat (g), rem petitam litigiosam facit (h), periculum ejus in reum transfert (i), eumq; in malâ fide constituit (k), excludit exceptiones dilatorias (l), causæ alienæ dominos facit (m), & alia multa operatur (n).

(a) est enim fundamentum iudicii, in quo stat iudicium, & ab eâ demum iudicium propriè loquendo incipit *d. l. unic. in princ. res in iudicium C. ht. c. super questionem 27. X. de offic. & potest deleg. c. dudum 54. X. de Elect. & Elect. potest. Donell. 23. comm. 1. Gail. 1. obs. 74. n. 1.* & quasi lapis angularis *Hostiens. in d. c. unic. X. ht.* quo non jacto, iudicium non procedit, *t. t.*

C

X.

X. ut lib. non contest. nec ante litem contestatam dicitur esse
lis mota, nec etiam dicitur quis agere, sed agere velle, cuius
omissio totum processum vitiat, *Panormit. in d. c. unie. X. br.*
n. 11. Myns. 3. obs. 74. Hinc *Hostiens. in summa d. c.* eleganter
inquit: *litis contestationem esse causæ & litis fundamentum, posi-*
tionem parietem, sententiam deniq; tectum.

(b) *l. Sed. etsi 52. inpr. D. de Judic. l. rem non novam 14.*
infin. & l. apertissimi 16. C. de judic. l. nemo 4. C. de jurisd. omni-
um jud. Nov. 53. c. 3. sed habet *Judex* utrumq; litigatorem sibi
obnoxium auth. qui semel C. quomodo & quando judex.

(c) *l. 3. ubi Dd. C. de edend. l. non potest. 23. D. de judic.*
Gail. 1. Obs. 74. n. 4. quia per litis contestationem quasi con-
trahitur in iudicio, & litigantes instantiæ obligantur *l. licet 3.*
§. 11. D. de Pecul. d. auth. qui semel. à quâ alterâ parte invitâ di-
scedere non licet, *l. is qui se 25. D. de Rei vindicat. l. sicut 5. C.*
de Obligat. & act. Hartman. Pistor. p. 4. q. 22. n. 1.; quod et-
iam in forô Saxonico obtinet, *const. Elect. Aug. p. 1. c. 11. vers.*
so ordnen. Ord. Process. Jud. t. 5. §. da auch vers. wann eben /
Coler. ad c. dilecti X. de Except. n. 18.

(d) *l. aliam 29. D. de Novat. l. si delegatio 3. C. eod. Gædd.*
ad l. 36. n. 11. de V. S. Hotom. 4. obs. 5.

(e) *si quis 2. C. ubi in rem actio. l. sicut 3. l. cum notissimi 7.*
inpr. C. de prescript. 30. ann. l. nec bona 10. C. de prescript. longi
temp. l. nemo 10. C. de acquir. possess. Dd. in l. naturaliter 5. D. de
Usucap.

(f) *l. ult. in fin. D. de fidej. tutor. l. nam postea q; 9. §. 3. D. de*
jurejur. l. cum notissimi 7. inpr. & l. ult. C. de prescript. 30. ann.
l. 1. §. 1. C. de annali Except. Vide Cujac. 18. Obs. 29. Conn. 3.
Comm. 11. n. 7. Fab. ad l. 139. verb. tempore D. de R. J. Hotm. 4.
Obs. 5. Umm. d. Diss. 12. th. 5. n. 20.

(g) sc. quæ morte peribant, ut in heredes transmittan-
tur. *d. l. ult. D. de fidej. tutor. l. omnes 139. l. pœnalia 164. de R. J.*
l. omnes 26. l. constitutionibus 33 l. sciendum 58. D. de obl. & act.

(h) ita ut amplius non possit alienari *l. lite pendente 2. C.*
de litigios. Anton. Fab. in Cod. l. 3. t. 8. d. 2.

(i) *l.*

(i) *l. illud 40. D. de Pet. hered. l. item 57. §. ult. D. de Reū vindic. l. 1. §. 34. D. de vi & vi armat. Donell. 20 Comm. 5. Cuj. ad l. 23. de verb. Oblig. Hotm. Illustr. quest. 30.*

(k) *l. sed § 25. §. D. de petit. hered. l. nec bona 10. C. de prescript. long. temp. ac proinde possessorem ad fructus, partus, accessiones, & causam omnem præstandam cogit l. certum est 22. C. de Rei vindic. l. videamus 38. §. 4. D. de usur. l. litigator 2. C. de fruct. & lit. expens. Arum. in tr. de mora c. 8. n. 9.*

(l) *l. exceptionem 19. C. de probat. l. pen. & ult. C. de Except. Const. Elect. Aug. p. 1. c. 3. adeò ut post iudicium acceptum & litem contestatam iis renunciassent reus intelligatur, l. ita demum 13. C. de Procurat. c. cum causam 62. ubi Dd. X. de Appellat. Jas. in l. si arrogator n. 50. D. de Adopt.*

(m) ita ut procuratores substituere possint. *c. 1. §. licet de Procurat. in 6. nec mandatum eorum amplius revocari queat nisi causam prius cognitam l. post litem 17. & seq. D. de Procurat.*

(n) de quibus *Rebuff. tom 4 fol. 335 Hotm. 4 Obs. 5. Gail. 1. Obs. 74. Wesenb. Comm. ad d. l. unic. C. h. t. Ulm. d. Disp. 12. th. 5. n. 19. & seq. & Dd. communiter, ad d. l. un. & c. unic. X. eod.*

Th. IX.

Æquiparatur liti contestationi primus actus contradictorius (a) in causis summaris; sic etiam pro liti contestatione habentur Preces Principi oblatae (b), Nominatio actoris in iudicio facta (c), & contumacia rei (d).

(a) ubi solennis contestatio non requiritur *Bald. in l. & post Edictum n. 2. C. de iudic. Alexand. in l. properandum n. 5. C. eod. Jas. ibid. n. 5. & 7. modò respiciat causam merita Marant. de lit. contest. n. 2. de quo etiam supr. in th. 5. lit. f. dictum fuit.*

(b) *l. 1. & 2. ubi vulgo Dd. C. quando libell. princip. dat. lit. contest. fac.*

(c) *l. si quis 2. verb. tanquam lite contestata ubi Cyn. n. 13. Bart. n. 3. & seq. & Dd. Comm. C. ubi in rem act. exerc. debet, quando*

C 2 scili-

scilicet nominatus ad nominationem intimatam non comparuit *d. l. 2. c. quoniam ubi Socinus n. 145. X. ut lite non contest.*

(d) si nempe per reum steterit, quo minus lis contestetur, dum quærit subterfugia, lis pro contestatâ habetur, transitq; actio ad heredes *l. si eum. 10. in fin. D. si quis caution in jud. sist. Vasq. q. 3. controv. 69. n. 26.* An verò per impositionem responsionis, non facta mentione litis contestationis expressa, hisce formalibus, sich einzulassen/zu antwortten/præcisè litis contestatio imposita intelligatur, reoq; exceptiones dilatoriæ ademptæ sint vid. *Mod. Pistor. Vol. 2. Cons. 24. in pr. & Cons. 37. n. 19. Carpz. in Jurispr. Forens. p. 1. c. 3. d. 7. & in Respon. Elect. l. 2. resp. 8.*

Th. X.

Impediunt litis contestationem Exceptiones dilatoriæ (a) & protestatio (b): tollunt jus (c) & peremptoriæ Exceptiones (d).

(a) *l. ita demum 13. ubi Dd. Comm. C. de Procurat.*

(b) de qua supra in *Th. 3. lit. d. & Th. 6. lit. c.*

(c) quale est *Lex clem. sæpe 2. in verb. litis contestationem. non postulet de VS. Consuetudo Panormit. in c. in causis X. de sentent. & re jud. Myns. 4. Obs. 62. Statutum Socin. in c. quoniam n. 26. X. ut lit. non contest. Rescriptum d. clem. sæpe, Wesenb. in Comm. ad h. t.*

(d) quæ litis ingressum impediunt, & incontinenti probari possunt, uti Transactionis, jurisjurandi, rei judicatæ & c. *c. 1. de lit. contest. in 6. l. nam posteaquam 9. in pr. D. de jurejur. Bart. in l. ult. n. 3. D. pro suo* Sed hæc de materiâ hæc intricatissimâ jam sufficiant.

SOLI DEO GLORIA!

Cla.

Clarissimo Dno Doctorando, Amico
suo Charissimo,
S. P.

Non benè conveniunt, quæ sede morata
sub unâ,
Nomina, JUSTINUS WOLFIUS, ambo
ferunt.

Namq; ea naturæ pugnantis habere videntur
Semina; *testata litis* & inde seges.
Sed *contestatam litem* non dirimet illam,
Ad juris normam cum benè facta, *Dea?*
Quæ *Dea?* num *Themis?* an quæ vult *Regina*
vocari?

Eja age *compositrix* utraq; (grator!) erit!

Meris adponebat

lubentis

bona seva ergo

Præses.

WOLFI, quid tandem Tibi pro sudore rependat?
Quæ quæso reddat præmia digna Themis?
Præmia digna Tibi tribuet Themis alma; capesses
Præmia, quæ nullo sunt peritura die.

Ita

CLARISSIMO Dn. DOCTORANDO,
conterraneo suo dilectissimo, ani-
mitus gratulatur

Erasmus Ungepaur J. U. D.
& Ordinarius.

C 3

Lis



Lis contestata est; sententia iusta sequetur:
nam satis HOC monstrat, causa probata fiet.

Ita

*Clariss. Dno Doctorando
Adfina suo dilectissimo
ex animo*

grat.

Rudolph-Wilhelmus Krauß/
D. P. P.

Mentem propositi juncta virtute tenacē,
conatus inde fessos, horumq; secundos
succellus, atq; ut libet, incrementa secunda,
ingenio, WOLFI, simul ac florente juventâ
prædite, votivo, voveo, TIBI, corde precorq;
Aspiret calidis cœlestis gratia votis.
Sic præsto LAURUS, quæ fulgida tempora
lambat,
nomen & æternis referat post fata tabellis.

WOLFI

Olim MEDICINA â TE expectabat splen-
dorem: TUA FAMA ab illius radiis lu-
cem, ab optatis successibus patriis æmula bo-
no-

norum incrementa. Nunc aliud sequeris fo-
rum HONORUM feracissimum. Hi cum divite
matre OPULENTIâ amico consortio combinati
TE benevolo comitentur proventu. Sic facili
negocio vitæ hujus superabis tœdia, & Ma-
gnus eris Juris Patronus. Id ex animo optat
GVERNERUS ROLFINCK, Hamburg. PHIL.
MED. D. Pract. & Chim. P. P. Facult. Senior.
Medicus Ducalis Saxonicus.

D *Vm* scis, quid sit litis contestatio, &
apta

Qui fiat; certè lis tibi cuncta patet.
Vincis ritè foro, famamq; extendis in
ævum,

Ac laudem à serâ posteritate capis!

gratulans de properab.

Hieronimus Mühlpsfort /
D. & Cur. Provincia.
Advoc.

Dulcia non novit, qui non gustavit amara
Scilicet opposito noscitur omne bo-
num.

Aspera

Aspera sensisti, WOLFI, mox jure sequentur
Dulcia, queis uti det tibi JHOVA DIU!

Ita

*Clarissimo Dn. Doctorando, amico
suo certissimo ex animo
gratulatur.*

Ernestus Fridericus Schröter,
J. U. Cand.

Nondum civili temerare in sanguine dex-
tram

Germanum civem mitia fata vetant:

Et tu, torve, novam, miles deducis Erinim.

Julianus

L. quidā

21. de reb.

sredit.

Fallor? an ille jubet: *Litibus adde modum!*

At sese nobis tranquilla ita secula reddant,

Palmeus ut cathedrā victor ovator abis!

*Clarissimo Dn. Doctorando amico
suo suavissimo, sinceri amo-
ris ergo appone-
bat*

Sigismundus Peilick!

F I N I S.

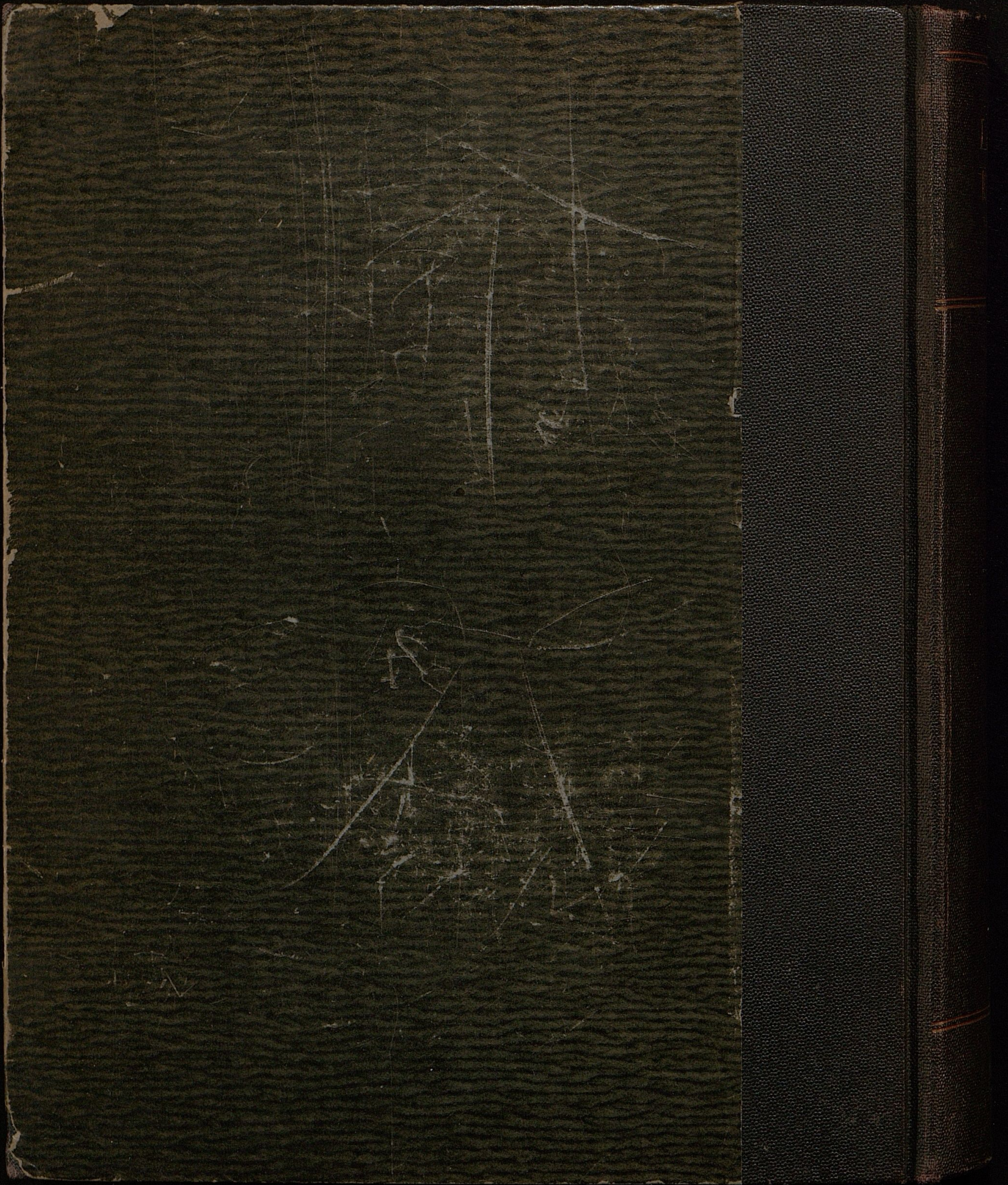
ND 17

ULB Halle 3
003 007 09X



SP







DISPUTATIO INAUGURALIS JURIDICA 18.
De
LITIS CONTE-
STATIONE 7/
1645/1 a

Sive
Kriegsbefestigung!

Quam
 DEO OPT. MAX. ADJUVANTE
Magnifico & Nobilissimo Jectorum Ordine in
inclytâ Salanâ decernente,
Rectore Magnifico designato
DN. GODEFRIDO FIBIGIO
 J. U. Doctore & Professore Publico celeberrimo,
 Consiliario Saxonico gravissimo, Curia Provincialis, Facultatis Juridicæ & Scabinatus Assessore dignissimo, Domino Promotore & Præceptore suo atatem observando,

Præsidente,
 Pro supremis in **UTROQUE JURE** Insignibus & privilegiis **DOCTORALIBUS** consequendis publicè discutiendam exhibet.

JUSTINUS Wolff / Naumburgensis.
in Auditorio Juridico
 ad diem Julii.

JENÆ E calcographæo BLASI LOBENSTEINS,
 ANNO M. DC. XLV.

